

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 15 (978)

Субота, 10 красавіка 1954 года

Цана 50 кап.

Шырэй прапагандаваць кнігу

(З Рэспубліканскай нарады работнікаў кніжнага гандлю)

Новыя задачы, якія паставілі вераснёўскі Пленум ЦК КПСС перад нашым народам, павялічылі цікавасць да кнігі з боку калгаснага сялянства і спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Асабліва значна ўзрасла роля і значнасць кнігагандлю ў арганізацыі рэспублікі, якія звязаныя месці кнігу ў масы. Пытаннем прапаганды і распаўсюджвання кнігі і была прысвечана нарада работнікаў кніжнага гандлю, складаная Галоўным упраўленнем кніжнага гандлю Міністэрства культуры БССР, праўленнем Беларускага і Рэспубліканскім аддзелам «Саюздруку».

Даклад аб стане і мерах палепшання кніжнага гандлю ў рэспубліцы зрабіў намеснік міністра культуры тав. С. Сідзіпін.

Мільённымі тыражамі выдаюцца ў нашай краіне кнігі. Перад імі паставлена задача караным чынам палепшыць якасць абслугоўвання калгасцаў, МТС і саўгасцаў. У рэспубліцы ёсць нямаля сапраўдных энтузіястаў кніжнага гандлю. Гэта людзі, якія сумленна выконваюць свой пачасны абавязак — месці ў масы лепшую ў свеце савецкую кнігу. Сістэматычна пераглядаюцца планы Беларускага райкультураў (загадчык тав. Віроўкаў), Мінскага магазіна № 10 (загадчык тав. Анісімаў), Цэнтральных кніжных магазінаў у Мінску (дырэктар тав. Міхалевіч) і рад іншых. Добрай работай вызначыліся Буда-Шашчэўскі і Уваравіцкі магазіны спажывецкай кааперацыі, Мінскі гарадскі аддзел «Саюздруку».

Разам з тым гандаль кнігаў у рэспубліцы сур'езна адстае ад уростных запатрабаванняў савецкіх людзей, ад задач камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Асабліва дрэнна гандлююць магазіны кнігагандлю ў Маладзечанскай, Брэсцкай, Гродзенскай абласцях. З 14 кнігарняў, якія працуюць у Маладзечанскай вобласці, гадавы план выканалі толькі тры. З усіх дрэнна аймаюцца гандлем кнігі работнікі спажывецкай кааперацыі Мінскай, Гродзенскай, Брэсцкай абласцей. План першага квартала Мінскага райспажывецкага ўважліва толькі на 35 працэнтаў. Спажывецкая кааперацыя не забірае на базі кнігагандлю літаратуру, не асабіста яе ў свае магазіны. У час праверкі гандлёвай сеткі Карэліцкага райспажывецкага ўважліва, што ў ёй, напрыклад, усім няма сельскагаспадарчай літаратуры.

Аддзел «Саюздруку» ў абласцях таксама не выконвае сваіх планаў. Не наладжана, як след, работа аддзела «Кніга — пошта».

Такое становішча тлумачыцца тым, што кнігагандлюючыя арганізацыі няварты і пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС не ўстанавілі цеснай сувязі з вёскай. Работнікі кнігагандлю рэдка выходзяць у калгасы, МТС і саўгасы. Асабліва нецярпмы той факт, што многія кнігагандлюючыя арганізацыі дрэнна прапагандаюць сельскагаспадарчую літаратуру. На базе Віцебскага аблканлігагандлю доўгі час лаякалі таварыш Вільямс, Мічурна, Тімафеева, хаця на гэтыя кнігі ёсць вялікая патра-

ба на вёсцы. Тут дрэнна распаўсюджваецца сельскагаспадарчая энцыклапедыя і іншая літаратура.

Неабходна рэзка палепшыць абслугоўванне кнігаў МТС, калгасцаў і саўгасцаў. Усяляк трэба пашыраць пазамінажныя формы гандлю кнігаў: кніганаштва, ланкі. Для прапаганды кнігі неабходна шырэй прыцягваць сельскіх актываў, выкарыстоўваць радыё і газеты, праводзіць канферэнцыі чытачоў, уважліва вывучаць пошты пакушнікоў.

Начальнік Рэспубліканскага аддзела «Саюздруку» тав. Кусяў крытыкаваў неаператыўную работу Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Плакат, прысвечаны выбару ў Вярхоўны Совет СССР, быў атрыманым са значным спазненнем і таму яго не было рэалізаваць. Тав. Кусяў звярнуў увагу на неабходнасць таго, каб кнігагандлюючыя арганізацыі рэспублікі наладзілі сістэматычнае абслугоўванне калгасцаў кожнай зоны МТС. Варта таксама арганізаваць у сярэдніх школах кірэйкі без прадаўца. Зрабіць гэта можна, але сістэма «Саюздруку» не атрымлівае належнага асярэння школьных тавараў, дзіцячых кніжак і інш.

Несамакритычным было выступленне старшын праўлення Мінскага райспажывецкага тав. Матусевіча. Ён спрабаваў давесці, што спажывецкая кааперацыя атрымлівае вельмі мала кніг. Але за першы квартал багучага года Мінскі райспажывецкі саюз узяў з базі кнігагандлю менш паловіны заплаванай для яго літаратуры.

Загадчык аддзела «Кніга — пошта» тав. Котана гаварыла аб вялікім пошыце сельскай кнігі. Часта бывае, што аддзел не можа задаволіць усе просьбы працоўных, бо палупрычын кнігі ён атрымлівае для расылкі вельмі мала.

Загадчык аддзела культтаваруў Мінскага аблспажывецкага тав. Прахараў і начальнік Галоўнага ўпраўлення кнігагандлю тав. Яноўскі ў сваіх выступленнях спрабавалі давесці, нібы сельскагаспадарчая літаратура выдаецца завяшчанымі тыражамі. Таварыш, што выступіў ўспраць, паказаў усю негугрутоўнасць і накіраванасць такіх сфэржанняў. Пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС пошты на сельскагаспадарчую літаратуру значна павялічыліся і многія выдадзеныя катэгорыі кнігі даўно ўжо разыйліся.

Трэба адзначыць, што на нарадзе было выступленне, якія-б расказвалі аб перадавым вопыце прапаганды кнігі на вёсцы, мала хто гаварыў аб тым, як лепш распаўсюджаць кнігі. Асабліва выступленні мелі характар міжведомственных спрэчак.

На нарадзе выступілі намеснік старшын Савета Міністраў БССР тав. Е. Уралава, міністр культуры БССР тав. Г. Кісялёў, намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КПБ тав. Г. Каванаў, намеснік начальніка Галоўнага ўпраўлення кнігагандлю Міністэрства культуры СССР тав. А. Белкіна.

У рабоце нарады прыняў удзел сакратар ЦК КПБ тав. П. Гарбуноў.

Антон БЯЛЕВІЧ

У раённым цэнтры

Былаа ойдрэць у кантору калгаса «Перамога» і праз сіні туман дыму ледзь убачыць тых, каму там належыць сядзець: кожны дзень тут поўна людзей, нібы дзень пры дні праўдзі адбываюцца. Сядзіць дзяўчыкі, кураць, гамэчку выдуць. Цяпер гэтага няма. На калгасным двары ды ў канторы абраюцца людзі толькі раніцай, каб адтуль пайсці на работу. Менш стала «абываючых», якія хадзілі, абы яму прададзень заіскалі.

Зроблены каронны паварот у сельскай гаспадарцы. У калгасы і МТС прыхалі спецыялісты: многа аграномаў, інжынераў, трактарыстаў. І характэрна тое, што кожны спецыяліст адказвае за канкрэтны ўчастак работ. А яшчэ летас, напрыклад, у раёне было так: сёння аграном у калгасе «Інтэрнацыянал», а заўтра — у «Перамоце». Не паспеў ён з канторы выйсці ў поле, а ўжо з МТС знанок: «А як там справы ў «Будзённым»? Які там працэнт ворыва?» Аграном хуценька спісвае ў канторы з бухгалтарскіх кніг працэнты ворыва або жыва ў «Перамоце» і спішаецца ў калгас імя Будзёнага. Не атледаўся аграном тут, а яго аноў шукаюць, зноў ён ужо з райсельгасаддзела ды яшчэ абраюцца: «Што гэта вас дзям з агнем не знойдзем? Прыязьджайце на справядачу!». Так і бегаў чалавек, так і не мог па-сапраўдному азначыць справы. А аднака была адна: хто лепш зробіць справядачу — той перадачы. На слова ўсё верылася, бо самім раённым работнікам не было часу пабыць у калгасях, у брыгадах, на полі. Яны сядзелі ў канторах і складалі кожны дзень справядачы ў вобласць, пісалі дырэктывы ў МТС і калгасы.

Сёлета няма тых «пералётных птушак» — аграномаў, якія летас амаль кожны дзень пералеталі з калгаса ў калгас, ды сёлета і аграномаў у раёне стала значна больш.

Гэта вельмі добра. Але не ўсё зроблена ў гэтым напрамку? Не, не ўсё. Яшчэ ёсць кіраўнікі, якія і цяпер умудраюцца кіраваць на тэлефону. Нік яны не могуць пакінуць пасаджаныя гнёздаў. Дарэчы, старшыня выканкома райсовета т. Пучыш жыве пакуль што, нібы камандыроўчым, не перасялецца з Мінска ў раён на сталае жыхарства. Адна нага ў Мінску, другая — на Удзешчыне! Таварышу Пучышчу жартаўліва спачуваюць у райвыканком: «Не звязка чалавек з нашымі ўмовамі жывіць. Там, у Мінску, у яго ўсё на шырокую нагу: крутнуў адзін кран — халодная вода; другі павярнуў — гарачая вада... І дум табе, і балет, і драма пад бокам... А ў нас што? Адзін ён тут без сям'і — харчуецца чалавек па чайніку».

Мы саглянулі ў раённую чайню. Гэта — мураваны белы будынак. Вялікая зала разгароджана на дзве малыя. Адна, як толькі ойдрэць, большая, а далей — меншая. У гэтай меншай, амаль кожны дзень у часе абеду або вячары можна ўбачыць старшын вёскаў і калгасцаў, некаторых інструктараў райкомаў па зонах МТС і іншых асоб, якія «лічача замараваць» па калгасамі. А яны тут, у чайной, фактычна «вырашваюць» свае справы. Тут як-бы іх «штаб-кватэра». Адна «адначайніц» нейкую ўдалую аперэацыю, другія камуцікі пагражаюць за крытыку ў дзень, што іх, маўляў, сінхнуць з кіраўнічай вышкі, што яны будуць дабівацца павышэння ў чынах.

Шумяць былія партфельчыкі. Кіраш! — усміхаюцца старшыня аддзела калгаса імя Дзяржынскага т. Каржанец. — Менш-бы сюды заглядалі, а больш у далейкі калгасы. А то што? Многія спецыялісты, якія прыходзілі ў раён, асеці ў блэйшыя ад райцэнтра калгасы. А далейкі хіба не патрэбны ветурачы, аграномы? Вось і нам ветурач патрэбен.

І гэта праўда. Развіццё грамадскай жыццёвага ў раёне не наладжана. Гэта е усёй ажываюцца паказала сёня райсовета, дзе стала пытанне аб зноўдзі грамадскай жывельі. (Заўважце, аб зноўдзі жывельі тут сагадарылі, калі жаваўраў паучаі). Дакладчык па гэтому пытанню —

дырэктар Удзешчынскай МТС тав. Новікаў. Ён многа гаварыў аб апошніх рашэннях партыі ў ўрада, гаварыў бегла, у адрыве ад практычнага жыцця раёна... Каб адказаць на якое-небудзь пытанне дэпутата, тав. Новікаў заглядаў то ў адну, то ў другую паперку, але, не знайшоўшы там патрэбнага адказу, разводзіў рукамі, вінавата ўсміхаўся, гаварыў:

— Крытыкуйце мяне. Матней крытыкуйце, таварышы... прызнаю. Далебот, правільна. Але хіба-ж я адзін разавуся?! — А спецыялісты? — рэпліка з залы.

— А ён іх не ведае, — тачулася другая.

— Ведаю. Не, не, дарэмна. Буду абавірацца. А як-жа. Буду абавірацца.

— У гэты гэта гаварылася так неур'ёзна, што проста дзіў даваліся дэпутаты.

— Як-жа таварыш Новікаў жыве работай МТС? — спытаў мя ў перапынку ў аднаго з дэпутатаў.

— А так сабе... З дыпломам таварыш. Што зробілі!

З дыпломам, але без аганька ў сэрцы. З дыпломам і таварыш Жыцічін — сагадчык Лопанскага ветпункта. Толькі дыплом той не ходзіў у калгасы, а спажыўна ляжыць у кішні Жыцічкіна, а Жыцічін спажыўна і беструтна сядзіць у кабінце.

З дыпломам і ветурач таварыш Стараверав. Ён таксама выступаў з прававой на сесі. Ён таксама ў баку ад жывой, канкрэтнай справы. Вось таму яго патрэбны былі ў выступленні саюбны выкрутасы, разважэнні і каўкі.

— Цяпер я крануся жаровы, — гаварыў т. Стараверав. — Жарова ў нас павіна блішчэць. Так, так! Блішчэць, як люстра!

— А як блішчэць у вас?

— Цяпер я крануся нас, — зноў гаварыў Стараверав. — У нас блішчаль!

— Блішчаль, бо шорцы вылезла і жаровы голыя, як бубны... — зноў рапкіла з залы.

У выступленні на сесі яна было, што Жыцічін і Стараверав яшчэ не адвыкілі ад канцэлярнага ад марнай і рэзанні, да якой яны наладзіліся ў розных гарадскіх установах. Яны і тут сядзелі ў сваіх кабінках і ішпучэ. Перапіска Жыцічкіна правіла з падручніка, як і колькі разоў у дзень карміць жаровы, налябіць гэтыя правіла на дварах у кароўніку і... кропка. Чытайце, аж пакуль гэтыя правіла не пажоўне, або пакуль Жыцічкіна новай інструцыі не перапіша.

Праўда, такіх «спецыялістаў» не многа, але яны ёсць. Яны па-абывацельска разважваюць: «Надзіжуйце, што прыхаду. Я-ж у самім міністэрстве прадаваў! І Герой! Пра мяне ў ў газетках пісалі!»

Было-б накіравана быць адны недахопы і не спыняць сваю ўвагу на поспехах. Яны ёсць на Удзешчыне, як і ў кожным раёне. Многія аграномы, інжынеры, ветурачы, кіраўнікі калгасцаў і МТС набылі ўжо тут добрую славу.

Многае змянілася ў самым прычыне, у метадыя апабонітэра паміж калгасамі. Загаварыўшы на гэтую тэму, хо-яцца расказаць два эпізоды, расказаць пра двух старшын суседніх калгасцаў, пра маладога агранома, які выдўна прыхаду ў раён.

...Была вясень 1953 года. На сельскагаспадарчай выстаўцы ў Мінску стаяліся два старшыні калгасцаў — Генрых Леапольдавіч Быліна з калгаса «Інтэрнацыянал» і Канстанцін Максёмавіч Кучук з калгаса «Перамога». Хадзілі суседзі-прыяцелі, эканоматы аглядалі на выстаўцы. І аднаму, і другому было чым пахваліцца.

Пасля, падвечар, суседзі задумалі «пагродзіць» вышлі па чары, разгараўся ў іх кроў, разгараўся і спрэчка — у каго лепш, хто першы? Быліна быў больш стрыманым, больш ураўнаважаным. Спачатку ён маўчаў і слухаў, а пасля перастаў слухаць: ат, маўляў, хай выхваляецца, ім даўба да нас, не дагнаць нашага «Інтэрнацыянала»... А Кучук усё больш загараўся, даводзіў: глядзі, як у мяне! Буды вам да «Перамогі»!

...Сакавік 1954 года. Быліна і Кучук

Першая старонка.

Шырэй прапагандаваць кнігу.
А. Бялевіч. — У раённым цэнтры.
Несці культуру ў масы.

Другая старонка.

Б. Смольскі. — Слова за кампазітарамі.
Н. Кіслік. — Вялікі прыклад.
С. Герус. — Перадолець ілюстрацыйнасць.

Трэцяя старонка.

Ул. Юрвіч. — Жывыя дакументы рэчаіснасці.
В. Жыжэнка. — Праўдзівыя вобразы.

Чацвёртая старонка.

А. Бастужаў. — Рэжысёрская задума і яе здзіённенне.
Н. Грынева. — М. Г. Савіна ў Беларусі.
І. Барысаў. — З замежнай пошты.

Хроніка культурнага жыцця

ГАСТРОЛІ ЧЭХАСЛАВАЦКІХ АРТЫСТАУ

У Мінск на гастролі па запрашэнню Міністэрства культуры БССР прыбыў інструментальны ансамбль чэшскай філармоніі ў складзе: Эмілія Лейхнера, Вілема Кошечкі, Іозефа Шымаўла, Ольдржыха Угера, Вацлава Жылі, Францішка Гантака, Ольдржыха Перла, Яраслава Ржэзача, Іозефа Гобіка.

На вакзале гэсцей сустракалі: намеснік міністра культуры БССР П. Люторавіч, старшыня Саюза савецкіх кампазітараў БССР Я. Цікоці, дырэктар Беларускай дзяржаўнай філармоніі П. Левашоў, прадстаўнікі мастацкіх устаноў сталіцы.

Учора ў Мінску артысты Чэхаславацкай народна-дэмакратычнай рэспублікі далі першы канцэрт. Былі выкананы творы Бехоўна і Вацлава Дабіаша.

Грамадскае сталіцы цёпла сустраля выканаўцаў. Ад імя работнікаў беларускага мастацтва гэсцей вітаў народны артыст БССР кампазітар Я. Цікоці. З адказным словам выступіў мастацкі кіраўнік ансамбля В. Кукала.

З Мінска артысты выедуць на гастролі ў Кіев.

Л. БАРТАШЭВІЧ.

СЕМІНАР БІБЛІЯТЭЧНЫХ РАБОТНІКАУ

Адбыўся двухдзённым семінарам бібліятэчных работнікаў, на якім прысутнічалі дырэктары і намеснікі дырэктараў абласных бібліятэк, метадысты і інспектары ўпраўленняў культуры па бібліятэчнай рабоце. З дакладам «Аб недахопах у рабоце абласных бібліятэк і мерах па іх ліквідацыі» выступіла начальнік аддзела бібліятэк Галоўнага ўпраўлення культуры БССР тав. Лёліна.

На семінары абмеркаваны пытанні перабудовы метадычнай работы абласных бібліятэк у сувязі з развіццём вераснёўскага літэратурнага ўпраўлення ў рэспубліцы.

Пра вопыт сваёй работы расказалі загадчык метадычнага кабінета Магілёўскай абласной бібліятэкі т. Шупеня, намеснік дырэктара Мінскай абласной бібліятэкі т. Мішкоў, намеснік дырэктара Гродзенскай абласной бібліятэкі т. Пракончык.

Прамоўны гаварылі аб слабай яшчэ рабоце бібліятэк па абслугоўванню калгаснікаў і механізатараў МТС, указвалі на неабходнасць палепшыць практычную і метадычную дапамогу сельскім і калгасным бібліятэкам.

Старшы выкладчык Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горькага т. Дземчанкава прачытала для ўдзельнікаў семінара лекцыю «Бібліяграфія сельскагаспадарчай літаратуры».

ЗБОРНІК ТВОРАУ ПРЫСВЕЧАНЫХ МАСКВЕ

Выдавецтва «Маскоўскі рабочы» выпусціла з друку пятычны зборнік «Дзень добры, Масква», дзе змяшчаны лепшыя вершы 80 савецкіх паэтаў, прысвечаныя сталіцы нашай Радзімы.

У зборнік уключаны творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Аркадыя Куляшова, Максіма Таўка ў перакладах Міхаіла Ісакоўскага і Якова Хелемскага.

С. ШУБ.

У Добрушскім раёне Прапаганда кнігі

16 тысяч тамоў палітычнай, мастацкай і тэхнічнай літаратуры налічвае бібліятэка клуба імя Куйбішова камбіната «Герой працы». Каля паўтары тысячы рабочых карыстаюцца яе паслугамі. За апошні год зроблена 35 тысяч кнігавыдач.

Вялікую работу праводзіць бібліятэка прапагандае кнігі — арганізуе гульнявыя чыткі і абмеркаванні асобных твораў мастацкай літаратуры, праводзіць канферэнцыі чытачоў. У іхках камбіната і на торфапрадпрыемстве адкрыты бібліятэкі-перасоўкі.

Хатнія бібліятэкі

У працоўных горада і раёна распе пошты на кнігу. Кніжным магазінам і гандлёвай сеткай спажывецкай кааперацыі раёна за першы квартал гэтага года прададзена літаратуры больш чым на 50 тысяч рублёў. Для старшын калгасцаў і брыгадараў палывочных брыгад уключаліся спецыяльныя бібліятэкі. Многія рабочыя і служачыя набылі ўласныя бібліятэкі. Электраваршчкі тав. Каліноўскі, тэхнік тав. Лосеў і слесар тав. Чабурка з камбіната «Герой працы» падпісаліся на поўныя Зборы твораў В. Паго, І. С. Тургенева, І. А. Ганчарова. Набылі ўласныя бібліятэкі настаўнікі т. т. Хрупцкая і Балюнова, урач т. Бекман і іншыя.

А. КУРЛОВІЧ.

Канцэрты на палых станах

Шырокім фронтам разгортваюцца вясенне-палывыя работы ў калгасях Драгічынскага раёна. Вялікую работу па культурнаму абслугоўванню калгаснікаў праводзяць калектывы мастацкай самадзейнасці раёнага Дома культуры. Драматычны гурток, домравы аркестр, хор і танцавальная група

выступалі ў канцэртамі на палых станах у калгасях імя Маленкова, імя Молатова, імя Кагановіча, «Шлях Леніна», «Комсомолец» і іншых. У рэпертуары драмгуртка аднаактовыя п'есы «Мама» З. Чалай, «Гром з яснага неба» А. Рылько, «Усватваў» А. Атрощанкі.

Значна абноўлены рэпертуар хора. Удзельнікі танцавальнага гуртка паспяхова выступаюць з гульнямі танца, чэшскай полькай, «Ляноўхай» і «Крыжачком».

В. АБРАМАЎ.

Агракабінет пры ДOME культуры

Шклоўскі раённы Дом культуры надына правёў вечар моладзі. Была прычытана лекцыя аб міжнародным становішчы, зачытам адбыўся канцэрт самадзейнасці.

Раёны Дом культуры змястоўна і прыгожа аформіў агракабінет, які можа служыць прыкладам для арганізацыі такіх

кабінетаў у сельскіх клубах і хатах-чытальных. Створаны стэндз нагляднай агітацыі, абсталявана выстаўка-бібліятэка сельскагаспадарчай літаратуры.

Несці культуру ў масы

Пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС асабліва ўзрасла ўвага да сельскіх культурна-навуковых устаноў. Многія хаты-чытальні, сельскія бібліятэкі, клубы і дамы культуры палепшылі сваю работу. Яны сталі сапраўднымі культурнымі цэнтрамі на вёсцы і асабіста карыстаюцца павагай і любоўю калгаснікаў.

Пачэсныя абавязкі ўскладзены на сельскія бібліятэкі, якія звязаныя месці ў масы лепшую ў свеце савецкую кнігу. Многія бібліятэкі з дапамогай актыву асабіста па-сапраўдному арганізаваць прапаганду кнігі.

Больш 300 чытачоў налічваецца ў сельскай бібліятэцы Каменскага Дома культуры Шучынскага раёна, — піша ў рэдакцыю чытач нашай газеты Уладзімір Шыпулін. — Частым наведвальнікам бібліятэкі с'яўляюцца калгасніца С. Сельхановіч. Яна прачытала многа мастацкай і сельскагаспадарчай літаратуры. Работе загадчыцы жывагадоўчай фермы тав. Шаўроўскай многа дапамагла кніга «Свінагадоўля», да якой яна часта звяртаецца пры вырашэнні раду практычных пытанняў. Уважліва вывучае творы Мічурна агароднік калгаса імя Маленкова тав. Пухоўскі, і бібліятэка імя Кірава садвоціць зусоўшым запатрабаванні сваіх чытачоў.

Каля паўтары тысячы кніг мае Кармянская сельская бібліятэка Добрушскага раёна Гомельскай вобласці. Загадвае бібліятэкай Рыгор Радзік.

«У нашай бібліятэцы, — паведамляе чытач А. Роўда, — ёсць творы М. Горькага, Л. Талстога, Н. Некрасова і многіх іншых пісьменнікаў. Яны ніколі не валежваюцца на паліцы бібліятэкі».

Н. Буй расказвае аб рабоце Турэцкага сельскага клуба Гродзенскай вобласці. Вечарамі ў клубе аўдэсцы бывае многалюдны. Калгаснікі чытаюць газеты, часопісы, аб-

Слова за кампазітарамі

У беларускіх кампазітараў ёсць поспехі ў галіне масавых музычных жанраў. Лепшыя песні атрымалі прызнанне ў народзе. Многія з іх увайшлі ў рэпертуар мастацкай самадзейнасці, трывалі замацаваліся ў канцэртах. Дзяка за межамі Беларусі гучаць песні «Вывайце староны» І. Лябана (слова А. Русака), «Песні аб Даватары» У. Алоўнікава (слова А. Лазінова), «Мы — беларусы» Н. Сакалоўскага (слова М. Калімовіча) і іншыя.

Аднак нельга не заўважыць і буйныя недахопы ў галіне масавых жанраў. Беларускія песні, створаныя ў апошні час, аднастайныя, яны не крапаюць сэрца. Зусім правільна сказаў на XXI з'ездзе Комуністычнай партыі Беларусі Якуб Колас, што беларуская песня яшчэ не гучыць на дэманстрацыях, на народных святах, у парку, на вуліцы, у садзе. Гэта вельмі сур'ёзнае дакор нашым кампазітарам.

Народ патрабуе сапраўды добрай музыкі, цікавых песень, разнастайных па тэматыцы і настрою.

У апошні час некаторыя кампазітары, якія ў мінулым стваралі добрыя песні, страцілі цікавасць да гэтага жанра. Нават у сучаснай творчасці У. Алоўнікава і П. Падкавырава няма тако гарэшня, той смеласці, якія былі раней.

Песні не заўсёды правільна крытыкаваліся. П. Падкавыраў прагануў не адну горкую піпілку ў Савое кампазітараў за свайго «Зубронка». Затое слухач многа разоў адзінаццаць аўтара за песню. Песню Ю. Семіянін «Ой, шумяць лясныя зялёныя» сустраці ў Савое кампазітараў неспрыяна. Аднак дзюра яна папулярная сярод моладзі. Некаторыя кампазітары лічылі яе неарыгінальнай, гаварылі, што яна нагадвае іншыя песні, што яна несамастойная. Але гэтыя дрэбныя прычэпкі аказаліся беспадстаўнымі.

Прада, у нас ёсць так званыя арміянальныя песні. Але, па жаль, якраз з прычыны штучнай арміянальнасці яны зьявляюць мёртвыя капіталы на лаянах бібліятэкі і нотных магазінаў. Да такіх адносяцца некаторыя песні М. Аладава: «Эх, прытулюся нагой», «Дзве дзючыны», «Абароны міру». Мелодыі арміянальныя, але ў іх няма жывых інтанацый, выразнасці і сапраўднага натхнення, яны надуманыя.

Кампазітары павінны прыслухоўвацца да таго, што спявае народ, і творча пераасабоўваць гэта. Разам з народам трэба шукаць і знаходзіць новыя інтанацыі і па-свойму, творча, натхніта ўвасабляць у песні.

Дрэжня, калі кампазітар, працуючы над сучаснай тэмай, механічна бярэ таварныя інтанацыі са зборніка беларускіх традыцыйных славянскіх песень. Тавое ўважлівае асабістае элементы традыцыйнай славянскай песні прыводзіць да нараджэння мёртвых песень, незразумелых народу, далёкіх ад яго. Сам народ адмовіўся ад многіх інтанацый і песень, якія страцілі сваю жывасць. Другія мелодыі ў выніку новага тэсту набываюць характар і пераасаваны народам. Такія песні гучаць па-новаму і адлюстроўваюць новыя падзеі ў жыцці. Можна наваць дэлы рад сучасных народных песень: «Як крывіца цяча», «Лайду, лайдзі, Ясю мілы», «Прагавалі дзеванькі», «Родная краіна» і іншыя, якія, развіваючы стараыя традыцыі, перадаюць новы змест.

Аднак некаторыя кампазітары па-ранейшаму, без пераасавання карыстаюцца традыцыйным фальклорам і ствараюць нецікавыя, па сутнасці, дрэбныя песні. «Алеся», «На купале», «Песня трактарыста» і іншыя.

★
Б. СМОЛЬСКИ,
начальнік музычнага аддзела
Міністэрства культуры БССР

★
рытмік) Р. Пукета, па жаль, напісаны ў гэтым плане. Гэтыя песні, з прэтэнзіяй на народнасць, не выгаляюць пачуццяў і настрою савецкіх людзей.

Кампазітар А. Багатыроў крытыкаваў У. Алоўнікава за тое, што ў яго няма інтанацый, якія ствараюць лад беларускай традыцыйнай славянскай песні. Але калі стаць на абарону гэтага пункту глядзячы, дык прышлося-б выкінуць са борт беларускай музыкі вельмі многа песень, якія трывалі ўвайшлі ў народ.

Нашы кампазітары, як і рускія, наследуюць багатыя традыцыі рэвалюцыйнай песні, якая шырока бытвала ў Беларусі і ўваймаа людзей на барацьбу супраць капіталізму. Ім у аднолькавай ступені блізка славянскі і рабочы фальклор. Таму беларускія кампазітары не павінны абмяжоўвацца выключна развіццём традыцыйнай славянскай песні.

Толькі смела звярнуцца да разнастайных крыніц багатай беларускай спадчыны беларускага народа, да лепшых узораў славянскай, рабочай, салдацкай, рэвалюцыйнай песні, беларускія кампазітары здоліць знайсці правільны шлях да пераадавання інтанацыйнай і тэматычнай абмежаванасці.

Глыбока памыляюцца тыя «стварэтыкі», якія хочуць пазбавіць такія песні, як «Зубронка», «Ой, шумяць лясныя зялёныя», «Песня аб Даватары», «Врасцкая крапавіца», нацыянальных рысаў.

Жыццё пазказвае, што тыя кампазітары, якія творча адносяцца да традыцый народнай песні і развіваюць яе ў духу савецкай сучаснасці, заўсёды маюць поспех.

У многіх беларускіх песнях і рамансах адчуваецца плённы ўплыў рускай ваканальнай музыкі (раманс «Маладыя галы» А. Багатырава), рускай песеннасці («Врагавыдзіш нам казала» П. Падкавырава), уплыў украінскай песні («Ой, Днепро» І. Кузняцова) і інш. Уваема-ўплыў ронных нацыянальных песняў культуры і асабліва ўплыву савецкай музычнай культуры — неабходная ўмова для развіцця творчасці беларускіх кампазітараў. Гэта забягае нашы песні і не пазбаўляе іх нацыянальнай спеасабліваці.

Аднак, калі кампазітар не здоліць пераасавіць уплыў ронных песняў і інтанацый, а механічна ўводзіць у свае песні, дык яны асуджаны на няўдачу. Нешта падобнае атрымалася з «Песняй аб Мінеску» Д. Лукаса з кінофільма «Новы Мінеск». Кампазітар бездаказна наставіўся да стварэння песні, выкарыстаўшы папсеўкі з відэмай лірычнай песні І. Дунаеўскага. Не ўсё добра ў Лукасе і з іншымі песнямі, у якіх пераважаюць адны і тыя-ж інтанацыі. Не усюм удалася яго «Песня аб родным трактарыста», у якой аўтар механічна пераімае інтанацыі песні «Мы кавалі». Дзіўна, што крытык Е. Ракава ўзяла пад абарону гэту слабую песню («Літаратура і мастацтва», № 39 за 1953 г.).

Нельга адзінаццаць і з некаторымі другімі думкамі Е. Ракавай. Яна залічвае ў дрэбныя песні такія, якія атрымалі шырокае прызнанне сярод моладзі («Врагавыдзіш нам казала» П. Падкавырава, «Песня аб Мінеску» І. Кузняцова і інш.). Песню П. Падкавырава «Маці-героіня» крытык напакнула ў адсутнасці гумару.

Але песня заўсёды карыстаецца поспехам, як жартоўная, гумарыстычная. Е. Ракава дармама залічыла народную песню «Дайце з гарачкі скаціцца» ў лік перых і надуманых песень, памылкова прыпісваючы яе аўтарства П. Падкавырава.

Выкілае непакой маўчанне ў галіне песеннага жанра І. Цікоцкага, Р. Пукета, Д. Лукаса і іншых. Песні П. Падкавырава «Пропуск вам, грамадзянін», песня «Па Сталінскаму прапоску» — не значная ўдача аўтара. У пэўнай ступені гэта датычыцца і апошніх песень У. Алоўнікава — «Праляталі ветры» і «Песня аб Мінеску», якія слабае па мінуты.

Радуець першыя поспехі маладых кампазітараў І. Кузняцова, М. Носкі, Ю. Семіянін і Э. Тырманд. Іх песні і рамансы «Партыя слава», «Цябе ў сэрцы зберэгу», «Любы стаў трывалы ўваходзіць у рэпертуар і сведчаць аб меладыйным таленце кампазітараў.

Наш слухач засумаваў па добрай лірычнай песні. Нядзюна на канцэрце-лекцыі аб беларускай музыцы студэнт паліраці выказаць песні аб каханні, аб лірычных пачуццях моладзі. На жаль, лектар здолеў назваць толькі адну песню — гэта «Лірычную» І. Лябана («Дзе ты, чорнавока»). Хіба не сорамна кампазітарам за тое, што ў нас амаль няма песень аб каханні? Лірычнай гэтым а'ўляецца тое, што ў Савое кампазітараў іранічна ставіцца да жанра лірычнай песні.

У нас таксама зусім не пішуць песень для дзяцей. Няма новых песень аб Радзіме, аб партыі. Няма яркіх песень аб барацьбе за мір, дружбе народаў, песень аб калгасным жыцці. Рапэжны партыі і ўрада абавязваюць кампазітараў прадуваваць у песнях вобразы людзей калгаснай вёскі. Аднак Савое кампазітараў і яго партарганізацыя па-ранейшаму не працягваюць ініцыятыву ў гэтай галіне, а кампазітары мала і дрэнна пішуць аб калгасным жыцці, бо слаба ведаюць яго. Тут таксама патрэбна сур'ёзная дапамога паэтаў-песеннікаў. А. Русак, А. Астрыяко, Э. Алянін, А. Валогін, А. Бачыла і іншыя, якія стварылі нячала добрых тэкстаў, за апошні час перасталі пісаць песні і не працягваюць жадаць ўмацоўваць творчую дружбу з кампазітарамі.

Яшчэ вельмі дрэнна прапагандаецца тое добрае, што створана ў галіне масавых жанраў. Асабліва няўважліва выдаюцца песні. За апошні час вышлі з друку «Эх, прытулюся нагой» і «Рукавіцы» М. Аладава, «Народнае дзякуй» і «Бранік» Я. Цікоцкага, рад апрацовак Р. Пукета, некаторыя партыянальныя п'есы А. Багатырава, Г. Вагнера, якія не усюм задавальняюць слухача.

Уважліва мастацкай самадзейнасці, нашы выканаўцы чкаюць, каб музычныя выдавецтва адтукулася на патрабаванні народа і злучыла разам з жыццём. Між тым, яны працуюць дрэнна, выдаюць часам слабыя песні, дрэнныя апрацоўкі або творы тыпу сацыялі для вытворчых М. Аладава. Асабліва патрэба маецца на песні сюжэтныя.

У нас ёсць усё ўмовы, каб дамагчыся росквіту масавай песні, ёсць добрыя традыцыі, спадчына, вопыт і дасягненні, ёсць цудоўны слухач і выканаўцы. Мастацкія калектывы на высокім узроўні могуць дамагчы песню да народа. Справа за кампазітарамі.

Канцэрт Беларускага народнага хора ў Кіеве

У Кіеве нядаўна выступіў Народны хор БССР.

Голас гэтага маладога калектыва яшчэ не стаў моцным, але музычасць яго бясспрэчная. Вопытная і таленавітая рука мастацкага кіраўніка Г. Цітовіча адчуваецца перш за ўсё ў зладжаным гучанні хора і аркестра. Выразнасць дыяцы, прастата выканання (асабліва жаночай групы ў лірычных песнях і прыпеўках) ставіць праду зборальніка і знаўці народнай песні, заслужанага дзеяча мастацтва БССР Г. Цітовіча на ўзровень значага майстэрства.

Добры ўзровень выканання паказала ганцавальная група.

Музычынае суправаджэнне прадстаўлена менш выгата, але не якасцю выканання, а колькасцю складам і характарам інструментарыя аркестра. Склад яго малы (13 чалавек), таму пераважае гучанне баянаў, а часамі хадзелася-б больш выявіць цымбала.

Мала месца аведзена дудцы, а ў жаночым ансамблі, асабліва ў тавіх, напрыклад, песнях, як лірычная «Ой, шумяць лясныя зялёныя», дудка, перажылася ў цымбалах, павінна даць надзвычай эфектнае гучанне. Добра было-б спалучыць басовыя цымбала і рогіста тэмбру дудкі. Мы ўпэўнены, што ў прадсее далейшага мастацкага росту ў аркестры знойдуць месца і іншыя беларускія народныя інструменты — жалейка, дуда, ліра і інш.

Народны хор паказаў у асноўным беларускія дакстрычынныя песні і савецкія (былі таксама выкананы украінскія і рускія песні і танцы) у апрацоўцы беларускіх кампазітараў. Гэтыя песні для нас новыя, надзвычай каларытныя і спеасаблівыя ў адносінах музычных прыёмаў. Тут і ўрачыста «Партыя слава» І. Кузняцова, і навуўнае цёлым лірызмам «Любы стаў заацістыя» Р. Галавастава, і «Ой, шумяць лясныя зялёныя» Ю. Семіянін — песні, якія можна лічыць здабыткам савецкай песеннай лірыкі. Удалай з'яўляецца музычная апрацоўка песень К. Палаўкоўскага, таксама, як і кампазітараў — В. Яфімава, Я. Цікоцкага, Р. Пукета, Г. Цітовіча. Арыгінальнасцю музычнай думкі вызначаецца «Песня пра дзючыну Малавіну» М. Аладава.

Уважліва ў песню элементу тэатралізацыі апрадаўна ў тым вышадку, калі яно робіцца строга прадумана, дакладна аднавае месце і характару песні, як гэта ўласціва беларускаму хору.

Канцэртны маладога таленавітага беларускага калектыва мелі ў кіеўскага гледача заслужаны поспех.

М. ПАЛАТАЯ.

Самадзейнасць студэнтаў

Ужо некалькі год у Мінскім медыцынскім інстытуце праводзіцца агляды студэцкай мастацкай самадзейнасці на першым курсе курсамі. У гэтым годзе падрыхтаваны і паказаны п'есы «Святковы сон да абеда» А. Астроўскага (4 курс), «Мы не забудзем» У. Няфёда (2 курс). Студэнты трэцяга курса паказалі п'есу І. Куналы «Шаўкіна». Інстытуцкі драматычны калектыў падрыхтаваў пастаўку п'есы К. Браўнін «Тво смеццэца апошнім» (рэжысёр — заслужаны артыст БССР Б. Яноўскі).

Першае месца заваявалі студэнты 4-га курсу. Усёго ў аглядзе было занята каля 400 чалавек.

М. БАРКОУ,
студэнт медыцынстута.

Сцэна са спектакля «Выбачыце, калі ласка!» у тэатры імя Франка (Кіев). Ганна Чухнюк — народная артыстка УССР П. Натко, Гарошка — заслужаны артыст УССР М. Панасеў. Фото З. Галіна.

Пераадолец ілюстрацыйнасць

Сярод новых работ у галіне станкавай графікі асабліва вызначаюцца творы С. Раманава. У ранніх яго малюнках, такіх, як «Перадача вопыту», «Стаханавец дэспальнага цаха», «Вучань дэспальнага цаха», і іншых паказаны вобразы стаханавцаў і іх працоўнымі пошыві. Калі параўнаць гэтыя работы з апошнімі творами з дыка «Партыяны Беларусі», дык відаць, што майстэрства мастака прыкметна вырасла, рысункі стаў больш дакладнымі і ўпэўненым, з добра пабудаванай кампазіцыяй. У асобных малюнках дадзены запамінальныя вобразы беларускіх партызан.

Ёсць цікавыя работы і ў галіне каліграфічнай лінаграфіі: «Новыя дамы на Прывазальнай плошчы», «Праспект імя Сталіна ў Мінску» — Гычаны, «Політэхнічны інстытут імя Сталіна» — Гембіцкага і інш. Адчуваецца імкненне эстэтычна асаваць тэму сацыялістычных будоўляў, паказаць прыгажосць і веліч працэсу абудовы нашага горада. Аднак у большасці твораў гэта імкненне не рэалізавана. Прырода амаль не ўважлівае ў стварэнні вобраза. Мастакам не ўдалося адлюстраваць стан прыроды, які надаваў-бы вобразу эмацыянальную афарбоўку. Не ўдалося стварыць запамінальнага вобраза роднага горада, новага сацыялістычнага Мінска.

Некаторыя графікаў можна патракнуць у тым, што яны адыйшлі ад грамадска-значных тэм і замкнулі ў свой вузункі свет прафесійна-мастацкіх шуканняў. Так, Лейтман зрабіў даволі многа пейзажаў, выкананых гуашшю, многа аэмаў, але ў асноўных работах ён не пайшоў далей эскіза-чарчывання, не пастараваў нават стварыць цікавы дыяг з лонай тэмай. Яго кампазіцыі на вытворчых тэмах, аварыяльныя партрэты стаханавцаў новабудоўляў Мінска напісаны па-выроўна. Стварэцтва ўражанне, што мастак не заглянуў у душу людзей, не выказаў іх думак. Абыякавыя адносіны да свай тэмы, да паказу чалавека — гэта правы радзіваў натуралізма ў мастацтве, а якім трэба змагацца.

Амаль зусім не распрацаваны графічны партрэт. Некаторыя спробы тут зрабіла Галоўчанка. Ёю выканана некалькі партрэтаў: стаханавца Макаранка, майстра першай узроўня друкарні Мельніківа, стаханавца Расійскага і інш. Але гэта ўсё — толькі першыя крокі па шляху стварэння

эмацыянальных графічных партрэтаў. Тут яшчэ нізкі ўзровень майстэрства. Дакладнасць уяўлення вонкавых рыс у партрэтах з'яўляецца адной з умоў, а зусім не асноўнай мэтай, як гэта мы бачым, напрыклад, у партрэтах стаханавцаў Макаранка.

У галіне станкавай графікі ў Беларусі працуюць толькі некалькі чалавек. Вядома, гэта вельмі мала. Створаныя за апошні час работы не адпавядаюць высокім патрабаванням да мастацтва.

Графіка дае магчымасць — не толькі ўспяць значную твор, але і развіць яе ў розных аспектах, даць вычэрпальнае вырашэнне. У гэтым асабліваецца графічная серыя, з гэтым-жа звязаны і цяжкасці жанра. Для таго, каб не паўтараць адно і тое-ж у асобных малюнках, каб уся тэма на працягу серыі развілася, трэба перш за ўсё ўмець яе паставіць, высветліць для сябе ідэйны сэнс. У рабоце над серыяй нельга проста ілюстраваць тэму, яе трэба раскрываць у развіцці асобных графічных вобразаў, аб'яднаных адзіным ідэі і вялікім жывым зместам.

У графічнай серыі неабходна, каб кожны малюнак мог існаваць самастойна як цэльны графічны твор і ў той-жа час, каб ён меў арганічную сувязь з іншымі работамі гэтай серыі, каб уся яна была адзіным творам, дзе ніводнага малюнак нельга было-б ні выкінуць, ні дадаць. Гэты патрабаванні не ўважліва ў беларускай станкавай графіцы. Недаацянка гэтых патрабаванняў і вызначае няроўнасць дыка Раманава «Партыяны Беларусі», які ўвогуле робіць прымежае ўражанне.

Гаворачы аб беларускай станкавай графіцы, нельга, безумоўна, забываць аб тых цяжкасцях, якія ставяць на шляху развіцця гэтага мастацтва. У нас яшчэ няма эстапма-друкарскі майстэрствы, дзе мастакі маглі-б выконваць у матэрыяле свае работы. Работы Гычаны, Гембіцкага, Галоўчанка і інш. былі-б значна лепшымі, калі-б іх надрукаваць добрымі друкарскімі фарбамі на спецыяльным станка, а не саматужным, прымітыўным спосабам. Стварыць у Беларусі такую майстэрню — важная задача. Эстапма-друкарскі майстэрня таксама неабходна графічнаму аддзяленню Тэатральна-мастацкага інстытута.

С. ГЕРУС,
старшы выкладчык Тэатральна-мастацкага інстытута.

АБМЯРКОЎАЕМ ПЫТАННІ ПАЗЭІІ

Н. КІСЛІК

Вялікі прыклад

Абмяркоўваючы пытанні нашай сёнешняй пазэіі, паэты і крытыкі, натуральна звяртаюцца да вопыту мінулага, да класічнай спадчыны. Так, у сярпцы аб публіцыстычнай пазэіі на старонках «Літаратуры і мастацтва» аўтары артыкулаў спрадывіла звярталіся і да Пушкіна, і да Некрасава, і да Куналы, і да іншых пісьменнікаў.

Зразумела, нельга вырашаць пытанні сёнешняй нашай пазэіі, аглядаючыся толькі на класічныя ўзоры. Жыццё ставіць перад пазэіі такімі задачы, якія часта ўжо нельга вырашаць прыёмамі і сродкамі класічнай пазэіі мінулага.

Але, звяртаючыся да класіцы, аўтары артыкулаў аб публіцыстыцы і рыторыцы, як, між іншым, і аўтары іншых артыкулаў аб пазэіі, вельмі мала звяртаюцца да вопыту савецкай класікі. Гутарка ідзе аб творчасці Маякоўскага.

Вызначаць прыроду «жанра публіцыстыкі», разабрацца ў сутнасці «эпічнай лірыкі», нарэшце, змагацца з рыторыкай у публіцыстычнай і ва ўсякай іншай пазэіі — усё гэта гэта нельга зрабіць без Маякоўскага.

Калі-б аўтар артыкула аб прыродзе жанра А. Бачыла звярнуўся ў першую чаргу да Маякоўскага (што і трэба было чкаць, бо размова ідзе аб савецкай публіцыстычнай пазэіі, задачы якой шмат у чым прычыніваа адзінаццаць ад задач, асакам, пушкінскай публіцыстыкі), дык ён заўважыў-бы, што гэты «жанр» — не спадчына толькі фармальных прыёмаў: трыбунага тону, асабовых займеннікаў і г. д.

Уся творчасць Маякоўскага змяняе традыцыйнае ўважэнне аб жанры, як аб чыстым амакненні, куды сурова забараняецца ўваходзіць сусветам. Большасць твораў Маякоўскага — гэта адразу і «ла-

ска, і лозунг, і штык, і кнут». Прыкладаў тут нештатрапа, варта толькі адкрыць любую кніжку Маякоўскага.

Пірачыны А. Бачылы, І. Агею ў артыкуле «Аб паэтычным пафасе і лірычным героі» зусім не ўлічвае тако мовага ўважэння аб жанры, якое дае Маякоўскі. Крытык толькі прычыць супраць тэрміна «жанр публіцыстыкі», змяняючы яго больш шырокім паняццем «эпічнай лірыцы». Крытык дае традыцыйнае вызначэнне апусу і лірыкі, які дазваляе паставіць пытанне аб адступленні. Але жывая практыка пазэіі не заўсёды ўкладваецца ў гэтыя рамкі, якія заўсёды правільныя толькі ў частым творчым выглядзе.

У першым раздзеле паэмы «Валадзімір Ільіч Ленін» Маякоўскі дае шырокую гістарычную карціну росту капіталізму і яго магільнічых — рабочага класа, развіцця рэвалюцыйнага руху, стварэння Комуністычнай партыі. Падобных эпічных карцін наоуга многа ў паэме, якая наскрэпае лірычна. Можна, гэтыя карціны ўважліва сабой эпічны адступленні? Не, зразумела. Але тады, можа, лірычныя часткі паэмы — адступленні? І гэта не так. Адступленні — гэта тое, што робіць апаўдзінні і вобрамы больш шматграннымі, багатымі, маліўнічымі і, значыць, глыбейшымі. Але яны ў канчатковым выніку не ўважліваюць на развіццё сюжэта, на логіку развіцця вобраза. Іх адсутнасць не разбурыла-б логіку апавядання, хад, зразумела, абдыла-б твор. У паэме Маякоўскага адсутнасць якой-небудзь лірычнай ці эпічнай часткі разбурыла-б увесь твор. Маякоўскі зрабіў лірычны адступленні арганічнай часткай эпічнага апавядання, а эпічныя карціны ў яго праслукнулі лірызмам. Цяжка сказаць, які гэта жанр, але тое, што ён існуе, з'яўляецца фактам. Вядома, што

«Добнік міру» М. Танка і ёсць твор якраз такога жанра. І напярваля разглядаць «Добнік міру» як эфемернае спалучэнне апусу і лірыкі, сапакінага апаўдзіння і трыбунага тону, як разглядае гэтую паэму ў сваім артыкуле А. Бачыла. Гэта — паэма адзінага жанра, які патрабуе ў якасці абавязковых сваіх элементаў і апаўдзіннасці, і лірыкі, і непасрэднага звароту да чытача.

Зыходзячы са свайго разумення жанра публіцыстыкі, А. Бачыла прычыць супраць той шырокай інтанацыі, якую бачыць у публіцыстычнай пазэіі Б. Вур'ян (артыкул «Публіцыстыка ці рыторыка?», «Літаратура і мастацтва», № 44, 1953 г.). Ці можа мець месца ў публіцыстычнай пазэіі шыры роздум, сяброўская гутарка, апавяданне сэрца апавяданне? Звернемся да Маякоўскага. Шырока вядомы яго верш «Гаварыў Не — парадокс і чалавек». Нават зыходзячы са схемы А. Бачылы, гэты верш несумнянна публіцыстычны. Тут і канкрэтны палітычны падеа — правакацыйнае забойства савецкага дыктур'ера, і лірычны герой, і трыбуны зварот да чытача. Але-ж увесь гэты верш не што іншае, як шырава размова з загнуўшым другам. І калі-ж той роздум над сваім і чужым лёсам, колькі сардэчных інтанацый! Падобных прыкладаў у творчасці Маякоўскага мноства.

Наводзе вызначэння А. Бачылы, «публіцыстыка... — палітычная лірыка, у якой аўтар выступае па важнейшых грамадскіх падеях». Але публіцыстычнаму можа быць і вершы аб каханні. Яркае сведчанне гэтаму — паэма «Пра гэта».

Ва ўсіх падеях жыцця, нават у самых будзённых. Маякоўскі, як ніхто іншы, бачыў іх грамадскі сэнс. Дзіўнычак Іван

Бозыраў пасадзіўся ў новай кватэры — падае вялікага грамадскага значэння. Работы Павел Катунішкі набыў радыёпрыёмнік — падае грамадскага значэння. У вуску схему жанра публіцыстыкі гэтыя, несумнянна, палітычныя вершы не ўважліва. Яны не ўважліва і ў жанр «палітычнай лірыкі», якую І. Агею іранічна змяніць жанр публіцыстыкі. Па-першае, гэта знешне зусім і не лірыка, а проста «завясненні» паэтам апавяданні двух рабочых. Па-другое, аўтары артыкулаў звязваюць паняцце «палітычнай пазэіі». На іх погляд, наколькі мы іх зразумелі, палітычная пазэіі — гэта толькі вершы па несярэдных пытаннях палітычнага жыцця. Гэта — адка Пушкіна на выступленні дэпутатаў французскага парламента, «Клеветнікво Россия», гэта — гнейнае абнававанне, якое Я. Колас кінуў у твар прыгатытаньшам і першай рускай рэвалюцыі (верш «Ворагам»), гэта — водвадзь Я. Куналы польскім буржуазным нацыяналістам у вершы «Ворагам беларушчыны» і г. д. Несумнянна, пералічанымі вершы — палітычныя.